

СОКОЛЕНКО Олена Іванівна

УДК 371.7 (043)

**ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
ДО СВОГО ЗДОРОВ'Я**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Луганськ – 2008

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Ротерс Тетяна Тихонівна,
Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка, завідувач кафедри
теорії і методики фізичного виховання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Гриньова Марина Вікторівна,
Полтавський державний педагогічний університет
ім. В. Г. Короленка, завідувач кафедри педагогічної
майстерності, декан природничого факультету;

кандидат педагогічних наук, доцент
Кривошеєва Галина Леонідівна,
Донецький національний університет,
доцент кафедри педагогіки.

Захист відбудеться 24 грудня 2008 р. о 9.30 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 29.053.01 у Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка за адресою: 91011, м. Луганськ, вул. Оборонна, 2, ауд. 376.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (91011, м. Луганськ, вул. Оборонна, 2).

Автореферат розісланий 24 листопада 2008 р.

**Учений секретар
спеціалізованої ради**

Н. І. Черв'якова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Проблема формування, зміцнення та збереження здоров'я в широкому розумінні на особистісному та суспільному рівнях у наш час набула загальнопланетарного значення й розглядається як така, що кардинально змінює подальший розвиток людини. Життя та здоров'я людини виступають найвищою цінністю й одним з головних показників цивілізованості суспільства. Така стратегія соціально-економічного розвитку нашої країни впливає на формування особистості студентів, що призводить до глибоких змін у їхньому духовному, психічному й фізичному здоров'ї.

Під час навчання у вищому навчальному закладі в студентів формується інша активна життєва позиція, ніж у шкільні роки, і вони по-іншому оцінюють свої можливості. Їхня свідомість досягає рівня, при якому виникає потяг до самоосвіти, самовиховання, самовдосконалення, що в кінцевому рахунку призводить до розуміння здоров'я як цінності й виникнення почуття відповідальності за його стан. Разом з тим, система стійких переконань притаманна не всім студентам, деякі з них не можуть самостійно визначитися у виборі своєї позиції щодо здоров'я як життєвої цінності.

За останніми науковими даними, до 90 % студентів мають серйозні відхилення в стані здоров'я, 50 % і більше знаходяться на диспансерному обліку, кожний 5-й студент (на гуманітарних факультетах – кожний 3-й, а іноді навіть 2-й) віднесений до підготовчої та спеціальної медичної групи або звільнений за станом здоров'я від фізичних навантажень; рівень більше ніж 50 % молодих людей, які навчаються у вищих навчальних закладах нашої країни, не відповідає навіть середньому рівню державного стандарту фізичної підготовленості, що гарантує стабільне здоров'я. Таке становище пов'язується з тим, що для сучасної молоді підвищення рівня свого здоров'я не набуває першочергового значення. При цьому вона не має й необхідних знань, життєвого досвіду, що дозволили б їй зберегти свою особистість, засвоїти оптимальні норми життя, засновані на розумінні здоров'я як найбільшої цінності.

В умовах модернізації вищої педагогічної освіти професійна підготовка вчителя, який має міцне здоров'я та володіє високим рівнем культури здоров'я, є передумовою ефективності майбутньої професійно-педагогічної діяльності із забезпечення здоров'я школярів.

У ситуації, що склалася, виникають нові вимоги до системи професійної освіти студентської молоді. Найперша – це об'єктивна необхідність формування в студентів ціннісного ставлення до свого

здоров'я, що повною мірою сприяє реалізації їхніх професійних можливостей.

Філософський і культурологічний аспекти ціннісного ставлення до навколишнього світу розкривається в роботах С. Анісімова, В. Алексєєва, І. Брехмана, Б. Єрасова, А. Здравомислова, М. Кагана, В. Казначєєва, Д. Леонтєєва, І. Смирнова, Е. Фромма, М. Шелера та ін.

Психологічні засади проблеми ціннісного ставлення взагалі розглядалися в дослідженнях О. Леонтєєва, В. Мясичєва, Ю. Орлова, А. Петровського, С. Рубінштейна та ін.

Педагогічний аспект ціннісного ставлення до здоров'я репрезентовано в працях В. Андрєєва, І. Борзенка, О. Васильєва, О. Дубогай, Л. Жаліло, І. Журавльова, Г. Зайцева, С. Кириленко, М. Куїнджи, В. Кукушкіна, А. Маслоу, М. Никандрова, В. Оржеховської, Л. Татарнікової та ін.

Питанням формування ціннісного ставлення учнівської та студентської молоді до свого здоров'я присвячені дисертаційні дослідження Т. Белінської, Т. Вершиніної. Окремі аспекти цієї проблеми були предметом наукових досліджень В. Горащука, М. Гриньової, В. Бабича, Ю. Драгнева, Г. Кривошеєвої, С. Лебедченко, М. Литвинової, Л. Овчиннікової та ін.

Проте на сьогодні в Україні проблема формування ціннісного ставлення студентів вищих педагогічних навчальних закладів до свого здоров'я належить до нагальних і недостатньо розроблених.

Теоретичний аналіз наукових праць, ознайомлення з результатами теоретичних напрацювань учених і практичним досвідом роботи вищих педагогічних навчальних закладів щодо окресленої проблеми дали змогу виявити низку *суперечностей* між:

- прогресивними тенденціями, пов'язаними з гуманізацією, гуманітаризацією, особистісно орієнтованим підходом у навчанні й вихованні студентської молоді, та здоров'яруйнівною організацією педагогічного процесу, що призводить до уповільнення духовного, психічного й фізичного розвитку студентів та погіршення стану їхнього здоров'я;

- потребами суспільства в підвищенні рівня здоров'я студентів вищих педагогічних навчальних закладів і недостатньою розробленістю педагогічних умов формування ціннісного ставлення студентів вищих педагогічних навчальних закладів до свого здоров'я;

- зростаючим усвідомленням студентами необхідності отримання знань щодо зміцнення й збереження свого здоров'я та відсутністю необхідного методичного забезпечення процесу формування ціннісного